

Лучко М.Р.

доктор економічних наук, професор

Середа Р.Р.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Грошовий потік – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті господарської діяльності підприємств. У загальному вигляді під грошовим потоком розуміється різниця між коштами, що надійшли, і сплаченими.

На підприємстві можливе виникнення трьох фінансових ситуацій, кожна з яких пов'язана з наявністю чи відсутністю грошових коштів:

- виплати перевищують надходження грошей до підприємства за певний період. У цьому випадку виникає дефіцит коштів, усунення якого вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів, що також пов'язано з витратами;
- надходження грошових коштів перевищують виплати, що може призвести до надлишкової ліквідності. Вільна готівка – це не прибутковий актив, тому вона повинна використовуватися для одержання додаткового доходу, що вимагає здійснення фінансових заходів щодо розміщення таких коштів;
- збалансованість потоків платежів забезпечує стан фінансової рівноваги (ліквідності), який гарантує існування підприємства в короткостроковому і довгостроковому періодах та задовольняє фінансові потреби зацікавлених у підприємстві груп осіб.

Необхідно зауважити, що за останній час у світовій практиці простежується тенденція до здійснення оцінки діяльності суб'єктів господарювання, ефективності вкладених капіталів за грошовими потоками. Донедавна у зарубіжній і вітчизняній практиці перевагу надавали показникам прибутковості, рентабельності. За основу при цьому брали абсолютні показники операційного, валового, чистого прибутку та відносні коефіцієнти прибутковості активів, власного капіталу, операційної рентабельності.

На величину прибутку суттєвий вплив можуть мати інші чинники, пов'язані з обраними методами обліку доходів і витрат, зокрема нарахування амортизації, розподілу непрямих видатків. Серйозною проблемою на шляху досягнення ефективної роботи може бути нерациональне використання накопиченої додаткової вартості. Є немало прикладів, коли підприємства за даними обліку і звітності спрацювали прибутково, мали значну заборгованість і дефіцит грошових коштів. Тому, наявність прибутку не завжди означає наявність у підприємства вільних грошових коштів, доступних для їх використання.

Світовий досвід показує, що оцінка діяльності підприємства за грошовими потоками має суттєві переваги у порівнянні з традиційним аналізом ефективності на підставі показників прибутковості, рентабельності тощо.

Система основних показників, що характеризують обсяг сформованих грошових потоків підприємства, включає:

- ✓ обсяг надходження коштів;
- ✓ обсяг витрачання коштів;
- ✓ обсяг залишків коштів на початок і кінець даного періоду;
- ✓ обсяг чистого грошового потоку;
- ✓ розподіл загального обсягу грошових потоків окремих видів за окремими інтервалами даного періоду;
- ✓ оцінку факторів внутрішнього і зовнішнього характеру, що впливають на формування грошових потоків підприємства.

Потрібно зазначити, що грошовий потік є агрегованим, оскільки він включає у свій склад різні види потоків, які обслуговують господарську діяльність підприємства.

Для забезпечення ефективного цілеспрямованого аналізу грошових потоків вони вимагають визначеної класифікації. В економічній літературі наводиться класифікація за різними ознаками. На наш погляд, найбільш повна класифікація грошових потоків підприємства запропонована І.А. Бланком.

Розглянута класифікація дозволяє більш цілеспрямовано здійснювати аналіз грошових потоків підприємства за різними видами його діяльності.

Ефективність управління грошовими потоками полягає в тому, що:

- ✓ грошові потоки допомагають забезпечити ритмічність операційної діяльності.
- ✓ при раціональному управлінні грошовими потоками зменшується потреба залучення капіталу, прискорюється оборотність оборотних коштів;
- ✓ активні форми управління грошовими потоками забезпечують підвищення прибутковості операцій, пов'язаних з рухом грошових коштів, а також зниження ризику неплатоспроможності підприємства;
- ✓ розвиток підприємства і його фінансова стійкість залежать від того, наскільки синхронізовані між собою в обсягах і часі грошові потоки.

Потрібно зазначити, що в практичній діяльності підприємства можлива поява нових видів надходжень і виплат. У цьому випадку необхідно приймати індивідуальні рішення, керуючись при цьому стандартами бухгалтерського обліку України.

В процесі управління грошовими потоками доцільно:

- ✓ забезпечити приплив коштів у будь-який момент часу;
- ✓ забезпечити мінімізацію коштів на розрахункових розрахунках і в касі;
- ✓ добиватися оптимального співвідношення між коштами і короткостроковими фінансовими вкладеннями, з метою одержання підприємством максимального ефекту.

Важлива роль у прийнятті ефективних управлінських рішень щодо грошових потоків належить їх аналізу. Мета аналізу грошових потоків – оцінити здатність підприємства отримувати грошові кошти у визначених обсягах і в установлених строках, необхідних для здійснення запланованих витрат. Аналіз руху коштів полягає насамперед у розрахунку сум надходжень та витрат за окремими видами діяльності, визначенні загального залишку коштів на підприємстві за звітний період, порівнянні показників звітного періоду з попереднім, виявленні причин зменшення надходжень і збільшення витрат.

Список використаних джерел:

1. Економічний аналіз: Навч. посібник/ М.А.Болух, В.З.Бурчевський, М.І.Горбатюк та ін. За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чуманенка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 556 с.
2. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – 2-ге вид. Стереотип. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
3. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
5. Фінансово-економічний аналіз: Підручник / Буряк П. Ю., Римар М. В., Биць М. Т. та ін. Під загальною редакцією П. Ю. Буряк, М. В. Римар – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 528 с.
6. Лучко М.Р. Організація обліку в установах державного сектору економіки: реалії сьогодення. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. Випуск 1(45). - 2015, С.39-43..
7. Литвин З.Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління підприємством. Матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*. м. Чернігів, 2014. С.125-127.